

Познанська І.В.

д.е.н., професор

Одеській національний економічний університет (Україна)

Уханова І.О.

к.е.н., доцент

Одеській національний економічний університет (Україна)

ДИНАМІКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ: КРАЇНИ ОЕСР

Через посилення глобалізації в останні десятиліття все більше людей переїжджають до інших країн, щоб стати трудовими мігрантами. Визначити точну кількість трудових мігрантів складно, оскільки немає чіткого визначення того, коли трудовий мігрант стає емігрантом, а багато трудових мігрантів незареєстровані, тим не менш, трудовий мігрант зазвичай визначається як особа працездатного віку (15-64 роки), яка протягом обмеженого періоду часу перебуває в країні за межами своєї рідної країни та зареєстрована там як робоча сила [1]. Серед найбільш привабливих напрямків для міжнародної міграції робочої виокремлюються країни ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку), які охоплюють 38 країн світу, більшість з яких є країнами з високим доходом громадян, високим індексом людського розвитку і розглядаються як розвинені [2].

Основні тенденції міграції на постійне проживання до країн ОЕСР, за категоріями в'їзду у 2013-2022 рока продемонстровано на рис. 1.

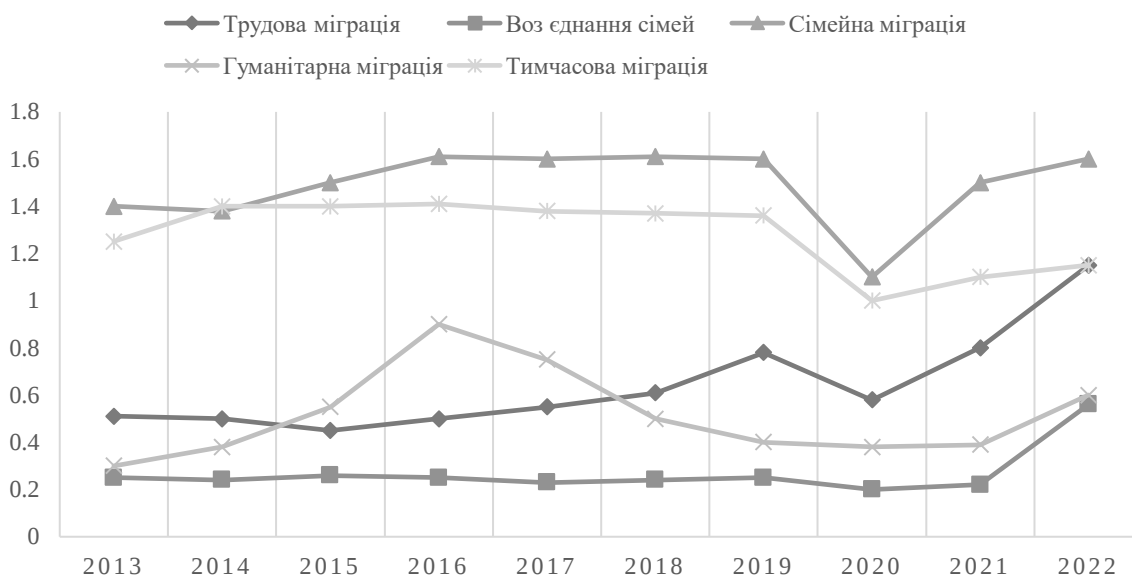

Рис. 1. Міграція на постійне проживання до країн ОЕСР, за категорією в'їзду, 2013-2022 рр.

Джерело: складено за [3].

В цілому, ситуація на ринку праці для іммігрантів продовжувала покращуватися у 2022 році після різкого спаду в 2019-2020 роках, спричиненого пандемією. У понад 80%

країн ОЕСР мігранти або повернулися до свого докризового рівня зайнятості, або його перевищили. У середньому у 2022 році майже 80% мігрантів були економічно активними, при цьому понад 70% були зайнятими та менше 8% були безробітними.

Тенденції зміни мігрантів на ринку праці за обраними країнами ОЕСР у 2022 році в порівнянні із 2021 роком продемонстровано в Таблиці 1.

Таблиця 1

Ситуація мігрантів на ринку праці за обраними країнами ОЕСР у 2022 році

	2022 р.		Зміна у 2022-21 рр.	
	%		Відсоткові пункти	
	Рівень безробіття	Рівень зайнятості	Рівень безробіття	Рівень зайнятості
Австралія	3.6	77.2	-1.8	+3.0
Австрія	8.5	70.2	-2.8	+2.6
Бельгія	9.5	61.5	-1.5	+2.1
Канада	5.9	75.2	-2.6	+2.3
Чеська Республіка	2.6	81.0	-0.7	+1.2
Данія	7.5	72.6	+0.2	+2.6
Естонія	8.1	74.7	-1.6	+3.5
Фінляндія	11.3	70.4	-2.4	+4.2
Франція	11.5	61.6	-0.9	+0.5
Німеччина	5.6	69.8	-0.9	+1.5
Греція	19.0	60.9	-4.0	+6.0
Угорщина	4.0	80.6	+0.6	+0.3
Ісландія	6.6	82.9	-4.1	+5.9
Ірландія	4.9	77.0	-2.6	+5.2
Ізраїль	4.6	77.9	+0.3	-0.4
Італія	10.8	62.4	-2.3	+3.1
Японія	5.0	77.3	-	-
Корея	4.1	67.8	-1.8	+0.2
Латвія	8.1	68.3	+0.1	+1.2
Литва	8.7	70.6	-1.3	+2.4
Люксембург	4.9	74.2	-1.1	+1.4
Нідерланди	5.8	70.3	-2.1	+3.5
Нова Зеландія	2.7	82.7	-0.6	+1.9
Норвегія	5.9	73.2	-3.0	+3.0
Польща	5.7	75.1	+0.6	-5.3
Португалія	7.5	77.8	+0.5	+0.9
Словацька Республіка	5.2	78.3	-2.9	+4.5
Словенія	5.8	69.8	-0.9	+2.2
Іспанія	18.2	63.5	-3.4	+3.0
Швеція	16.0	68.8	-3.4	+3.9
Швейцарія	7.0	75.3	-1.1	+0.1
Велика Британія	4.9	75.8	-0.7	+0.4
США	3.5	72.6	-2.1	+2.6
Всього по ОЕСР	6.0	71.0	-2.3	+2.3

Джерело: складено за [4]

Постійна трудова міграція до країн ОЕСР продовжувала збільшуватися за тенденцією з середини 2010-х років. У 2022 році в країнах ОЕСР було понад 1,1 мільйона нових трудових мігрантів постійного типу. Це на 36% більше, ніж у 2021 році, і на 53% більше, ніж у 2019 році. Аналіз міграційних тенденцій в країнах ОЕСР в останні роки дозволяє дійти висновку, що в цілому міграція постійного типу до цих країн досягла історичного рекорду у 2022 році (6,1 млн. нових постійних іммігрантів, або на 26% більше порівняно з 2021 роком, на 14% більше, ніж у 2019 році). Збільшення здебільшого було зумовлено зростанням гуманітарної і трудової міграції, причому статистика окремо враховує українських біженців (станом на червень 2023 року в країнах ОЕСР перебувало близько 4,7 млн переміщених українців) [3].

У той час як зростання трудової міграції порівняно з 2021 роком в Австралії, Японії чи Кореї повернулось до рівня до пандемії, у більшості європейських країн ОЕСР і в США трудова міграція у 2022 році була на рекордному рівні за 15 років. Кількість нових трудових мігрантів постійного типу стала у двічі більшою у Великій Британії та зросла у Німеччині (на 59%), США (на 39%) та Франції (на 26%).

Серед центрів тяжіння мігрантів серед країн ОЕСР виокремлюються Канада та Нова Зеландія, Бельгія, Данія, Фінляндія, Франція, Ірландія, Люксембург, Нідерланди, Іспанія, Швейцарія та Великобританія. Основні чотири країни призначення (США, Німеччина, Велика Британія та Іспанія, Канада) зареєстрували значне зростання порівняно з 2021 роком (від 21 до 35%). На США припадало 1,05 мільйона нових мігрантів постійного типу, а на інші чотири країни – від 440 000 до 650 000 осіб. Це також стосується кількох європейських країн ОЕСР, таких як Ірландія, Франція, Нідерланди, Швейцарія, Бельгія, Данія, Фінляндія та Люксембург, а також Мексики. У Новій Зеландії спостерігалось найбільше річне відсоткове зростання міграції постійного типу, нараховуючи загалом 155 000 нових мігрантів постійного типу, що майже втричі перевищує рекорд за останні 15 років. Це збільшення відбулося завдяки винятковому шляху до постійного місця проживання для тимчасових трудових мігрантів у 2021 році – «визі на проживання 2021 року» – яка становила 50% міграції постійного типу у 2022 році. Лише кілька країн (Австралія, Швеція, Японія, Корея, Норвегія, Естонія та Чехія) отримали менше мігрантів постійного типу у 2022 році, ніж у 2019 році [4].

Незалежно від великого потоку українців, які тікають від війни, гуманітарна міграція до ОЕСР у 2022 році зросла на 40% до 580 000. Вона була найменш постраждалою категорією під час кризи COVID-19 і зросла на 13% вже у 2021 році.

Що стосується тимчасової міграції, то щороку до ОЕСР мігрує кілька мільйонів тимчасових трудових мігрантів. Ці потоки відображають короткострокові зміни попиту на робочу силу та кваліфікацію. США стали основним пунктом призначення, приймаючи приблизно 40% усіх тимчасових трудових мігрантів. Відзначимо, що тимчасова трудова міграція до країн ОЕСР трохи перевищила допандемічний рівень. У країнах ОЕСР було видано понад 2,4 мільйона дозволів на роботу (за винятком Польщі), що на 77% більше, ніж у 2019 році. Окремо у Польщі зареєстровано близько 2 мільйонів запитів на різні типи дозволів на роботу, що стало рекордним показником. Також цікавим є тенденція щодо переміщення сезонних працівників та інших тимчасових трудових мігрантів, кількість яких у 2022 році була більшою, ніж у 2019 році.

Якщо розглядати категорії тимчасових трудових мігрантів, то слід відзначити [3; 4]:

Програми сезонної міграції – це основна категорія тимчасових іноземних працівників в ОЕСР. Сезонні міграційні потоки скоротилися на 12% у 2020 році та на 50% зросли у 2021 році. У 2022 році набір сезонних працівників в ОЕСР зріс на 40% до майже 630 000.

Програми робочого відпочивальника (WHM) — це програми обміну, які дозволяють молодим людям подорожувати та працювати в країні призначення. У 2022 році кількість WHM в ОЕСР зросла в чотири рази до 420000. Проте, враховуючи різке зниження WHM у 2020 та 2021 роках, рівень 2022 року залишається нижчим, ніж у 2019 році (-12%). Так було в усіх основних країнах (Австралії, Канаді, США і Великій Британії).

Програми стажування, спрямовані на полегшення короткострокової передачі навичок і сприяння знайомству з конкретними процесами чи обладнанням - пандемія COVID-19 і закриття кордонів сильно вплинули на набір іноземних стажерів. Незважаючи на більш ніж чотириразове збільшення у 2022 році, загальні потоки стажистів все ще були на 8% нижче рівня 2019 року.

Внутрішньокорпоративні програми переміщення ТНК - помітно зменшилися через пандемію COVID-19. Рівень 2022 року залишався на 11% нижчим за показники 2019 року.

Список використаних джерел

1. de Haas. H. A theory of migration: the aspirations-capabilities framework. Comparative Migration Studies. 2021. Volume 9. Article number: 8. URI: <https://comparativemigrationstudies.springeropen.com/articles/10.1186/s40878-020-00210-4> (дата звернення: 26.05.2024)
2. Pelka M. Assessment of the Development of the European Oecd Countries with the Application of Linear Ordering and Ensemble Clustering of Symbolic Data. Folia Oeconomica Stetinensia. Sciendo. 2019. vol. 19(2), pages 117-133. URI: <https://ideas.repec.org/a/vrs/foeste/v19y2019i2p117-133n8.html> (дата звернення: 26.05.2024)
3. OECD. International Migration Outlook 2022. OECD Publishing, Paris. URI: https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/international-migration-outlook-2023_b0f40584-en (дата звернення: 28.05.2024)
4. Regional economic development: The role of migration in the contribution of migration to regional development. Paris, OECD Publishing. 2022. URI: <https://www.oecd.org/regional/the-contribution-of-migration-to-regional-development-57046df4-en.htm> (дата звернення: 30.05.2024).